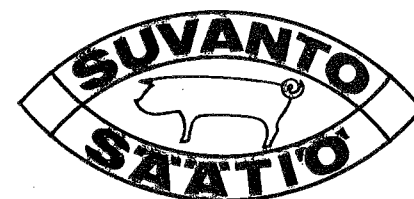

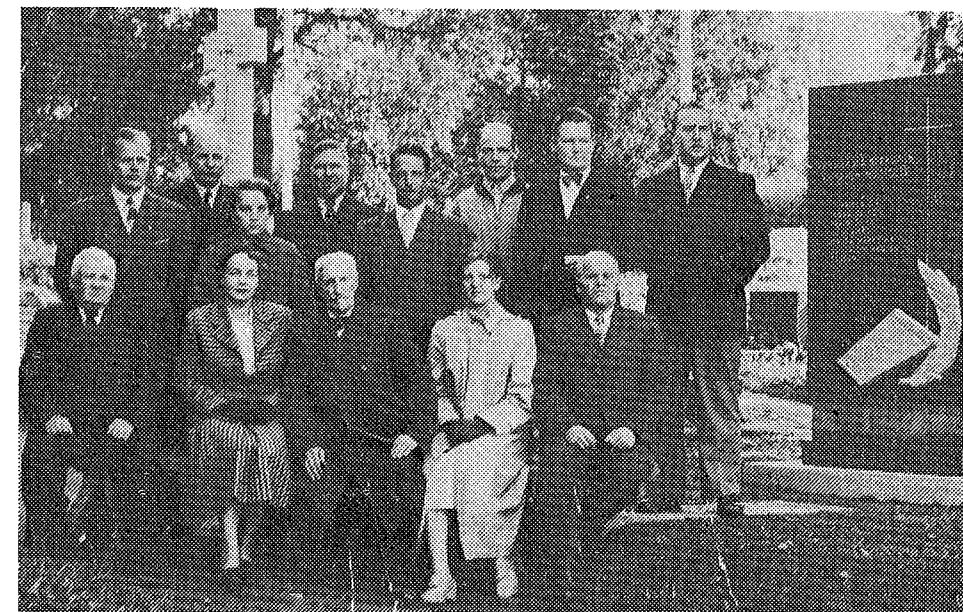
SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 5 1979
HEINÄKUU

Lempäälän Karjalaisten johtokunta v. 1953 yhdessä Karjalaan jääneiden muisto-
merkkitoimikunnan kanssa juuri pystytetyn muistomerkin vierellä Lempäälän hau-
tausmaalla.

Juhlivalle Sakkolan väelle

Tervetuloa sakkolalaiset Lempäälään — tuttuun pitäjään — juhlianne vietettämään. Juhlakansan suuruus osoittaa, että vuosittaiset juhlat todella merkitsevät paljon. Niitä odotetaan ja mukaan pääsystä iloitetaan. Jumala siunatkoon juhlanne niin, että ne antavat hyvän mielen ja niiden muisto säteilisi kauan arkeen virkistävänä ja elämän voimaa antavana.

Lienette vieraamme havainneet, että tänä aikana on kotiseutuutyö saanut innokkaita harrastajia eri puolella Suomea. Halutaan oppia tuntemaan oma kotiseutu ja sen perinteet. Tästä harrastuksesta on sanottava hyvää, sillä kotipaikan ja sen historian tunteminen poistaa meistä sitä vieraantumisen tunnetta, josta meidän sanotaan kärsivän. Sanomattakin on selvää, että sakkolalaiset tiedostavat omat perinteensä ja juurensa. Tämä tieto tulisi nyt välttää nuorelle sukupolvelle niin, että he ymmärtäisivät karjalaisen kulttuurin arvon ja osaisivat nauttia sen sisältämästä viisaudesta. Kun nyt viime aikoina Karjalan heimo on rakentanut omaa isänmaataan kaukana rakkailta syntymäsiijoiltaan niin toivoa sopii, et-

tä sama rakennustyö jatkuu entisillä perustuksilla. Karjalainen elämänmuoto sisältää niin suuria arvoja ettei niitä ole lupa päästää häviämään. Siksi tulevat juhlat tuo-

koot menneisyyden muistot ja perinteet nykyaikaan. Karjalan heimo elää ja vaikuttaa.

Heikki Miettinen
Lempäälän kirkkoherra

Sakkolan Pitäjäjuhla

4.8. klo 19.00 EHTOOKOTO MUISTOJEN ILTA

- ohjelmaa
- yhdessäoloa
- kaikkien vapaa sana
- musiikkia
- tarjoilua
- tanssia

5.8. klo 10.00 LEMPÄÄLÄN JUHLAKIRKKO

- saarnaa Terho Korhonen
- alttari Raimo Naumanen

11.15 KUNNIANOSOITUS JA SEPPELTEN LASKU

- sankarihauta
- karjalaan jääneiden muistomerkki
- Aleksanteri Aavan patsas
- puhe Jouko Karanko
- virsi 462: 1, 2, 5

KUNNANJOHTAJA
JUSSI PELTOMÄKI:

”Sitä maallaan mainitsoo, mitä tiellään näkköö”

(VANHA SAKKOLALAINEN SANANLASKU)

Tämä Suvannon Seutu pyysi minulta kirjoitusta kesäkuun puolivälissä, jolloin valmistauduttiin viettämään Hämeen Heimojuhla, jotka pitkästä aikaa vietettiin Lempäälässä juhannuksen kynnyksellä. Samanaikaisesti sukulaiskansan Unkarin edustajat, Tapolcan kaupungin valtuuskunnan jäsenet olivat viikon ajan Lempäälässä solmimassa ystävyyssuhteita. Kesäkuun alussa ja sitä ennen jo toukokuun alussa minulla oli tilaisuus muutaman päivän ajan tutustua nyky-Suomen karjalaisten pääkaupungin, Joensuun nähtävyyksiin, joista eniten kiinnostivat pohjoiskarjalaisen kulttuuriperinnön aarteistot.

Kun elokuun alussa Lempäälässä

vuorostaan järjestetään suuret Sakkola-Juhlat, niin on tullut ehkä vähän syvemmältäkin tämän tuosta itsekseni miettineeksi kunnallishallinnon näkökulmasta, millaiset edellytykset ja millainen tarve on ns. luovutetulta alueelta peräisin olevien ihmisten karjalaisen kulttuuriperinnönsäilyttämiseen ja viljelemiseen heidän uusilla asuinsijoillaan nyky-Suomessa sekä millaisia keinoja mahdollisesti olisi käytettävissä.

Karjalaisuudesta puheen ollen tämän päivän suomalaiselle ensin tulee mieleen, että kysymys on ennen mahtavasta ja suuresta heimosta, joka asui alueella, joka oli suurempi kuin koko nykyinen Suomi. Vain

Suomessa pysyäksemme vain pieni osa karjalaisista asuu yhtenäisellä kieli- eli murrealueella (Pohjois-Karjalan lääni ja pieniä osia Kymen läänistä). Suurin osa karjalaisperäisistä suomalaisista asuu eri puolilla Suomea, lähinnä etelä-Suomessa.

Näyttää olevan tosiasia, että viimeksi kuluneiden vuosikymmenien aikana, teollistumisen ja kaupungistumisen aikana, yhtenäis- eli yleiskulttuuri on tunkeutunut kaikkialle. Eri suomalaisten heimojen erityispiirteet ovat heikentyneet. Ehkä kaikkein raskaimmin ovat tapahtuneen kehityksen kokeneet nyky-Suomen eri alueilla asuvat karjalaiset, joille oman heimokulttuurin säilyttäminen tuottaa mahdollisesti suurimmat vaikeudet. Toivotavasti ei liene sopimatonta tässä yhteydessä todeta, että erään pienen kansakunnan ydinosa kykeni säilyttämään, vaikka se olikin hajotettuna ympäri maailman, kansallisen identiteettinsä lähes pari tuhatta vuotta siihen saakka, kunnes sille tuli mahdollisuus palata takaisin isänsä maalle.

Käsitän, että Suvannon Seutu-lehteä julkaiseva Suvanto-Säätiö sekä paikalliset Karjala-seurat ovat kotiseutuyhdistyksiä. Asioidessani erään lempääläisen rahalaitoksen konttorissa ja odottaessani vuoroani olen usein silmäillyt Teidän lehteänne. Totean, että se rajoittuu lähinnä kotiseututyön ensimmäiselle lohkolle, perimätiedon tallettamiseen. Ehkä jonkin verran siihen sisältyy kotiseututyön toistakin vaihetta, elävöittävää, elvyttävää ja vaalivaa toimintaa. En paljon tunnustavasti Suvanto-Säätiön ja tämän seudun Karjala-seurojen toimintaa ja

Lempäälä 4—5. 8. 1979

13.30 PÄÄJUHLA KANAVAN KOULU

- torvisoittoa Valkeakosken soittokunta johtaa Juha Nuora
- tervehdyssanat Aimo Kuisma
- viulu Antti Koiranen
- lausunta Elli Pulakka
- laulu Aune Torttila säestää Sirpa Vähätalo
- Valkeakosken soittokunta Väliaika
- liikuntaesitys Pandat ryhmä ohjaa Raija Rantala
- juhlapuhe Veijo Saloheimo
- mieskuoro johtaa Eino Koskimies
- puheenvuorot Lempäälän kunta Lempäälän seurakunta
- päätössanat Annikki Soini
- M a a m m e yleisö

sen takia saatan olla aivan väärässä, jos sanon, että karjalaisten yhdistystoiminnassa täällä varsinaisessa Suomessa kotiseututyön kolmas lohko, luova ja rakentava toiminta on jäänyt liian vähäiselle osalle. Olen huolestunut siitä, milaista karjalainen kotiseutuyhdistystoiminta on muutaman vuosikymmenen perästä, kun Karjalan Kannaksella ja muualla luovutetulla alueella syntyneet ihmiset eivät enää ole elossa.

Suomen eri heimot ovat yhdessäkin pieni kansakunta. Meidän voimamme ei ole sotakoneissa vaan vahvasti kansallistuntoisissa rikkaassa kulttuurissa. Olen sitä mieltä, että kunnilla ja niiden kulttuurilautakunnilla on velvollisuuksia karjalaisesta kulttuurista huolehtivia Karjala-seuroja ja muita heimotyötä tekeviä yhteisöjä kohtaan. Perinteellisen kulttuurin vaaliminen ei ajan pitkään pysy elinvoimaisena, ellei perintöä jatkuvasti kartuteta ja kehitetä. Kunnallisen kulttuurilautakunnan tehtäviin voidaan perustellusti lisätä karjalaisen kulttuurin viljeleminen sellaisessa kunnassa, jossa asuu huomattavassa määrin karjalaissukuista väestöä. Esimerkiksi Lempäälässä kotiteollisuuskoulun maineikas kudontaosasto voisi ottaa ohjelmaansa myös karjalaisen tekstiilikäsityön taitojen elvyttämisen ja viljelyn. (Tämä tuli mieleeni, kun kävin viime toukokuussa Joensuun kotiteollisuuskoulussa.)

Paikallisessa kotiseutumuseossa voitaisiin perustaa paikkakunnalla asuvien karjalaisten kulttuuriperintöä tallettava museo-osasto. Kaikkea ei ole vielä menetetty. Paljoon on vielä mahdollisuus.

”Lehmä pitteä tottuu kuulemoa kelluo ja paimene pahhoa seätä.”
(Vanha sakkolalainen sananlasku)

Kaikkien lempääläisten puolesta — tervetuloa Sakkola-Juhlille Lempäälään elokuussa 1979!

Tervetuloa Sakkolan pitäjäjuhlaan Lempäälään

Lauantaina 4.8. vietämme muistojen iltaa Ehtookodossa. Koko talo on varattu klo 19.00 alkaen ja toivomme vieraittemme viihtyvän tuonne puoleen yöhön. Hyvää ohjelmaa on mutta illan painopiste on kuitenkin yhdessäolon, seurustelun, muistojen ja tapaamisten merkeissä. Täällä on paikka vapaan sanan puheenvuoroille. Talosta saa kohtuuhintaan hyvää ruokaa ja virvokkeita. Musiikista huolehtii mustalaisorkesteri A. Farkas Unkarista. Illalla on tilaisuus karkeloon. Juhlasalissa on avoinna sakkolalaisten taidenäyttely. Illan kustannukset katamme 10:— hintaisella arpalipulla.

5.8. klo 10.00 kokoonnumme juhla jumalanpalvelukseen Lempäälän kirkkoon. Saarnan pitää Tenho Korhonen ja alttaripalvelun Raimo Naumanen, molempien äidit ovat Sakkolan tyttäjä.

Kirkonmenojen jälkeen ovat kunnianosoitukset: sankarihaudalla, karjalaan jääneiden muistomerkillä ja Aleksanteri Aavan patsaalla. Vei-

sataan virsi 462 ja kouluneuvos Jouko Karanko puhuu.

Juhlaravintola on Kanavankoulun teinisolissa juhlayleisön käytettävissä ja juhlasalin puolella alkaa 13.30 pääjuhla. Juhlan tarkempi ohjelma on toisaalla tässä lehdessä. Juhlapuhujaksi on lupautunut filtri dosentti Veijo Saloheimo Joensuu korkeakoulun Karjalan tutkimuslaitokselta joka Heikki Kirkin mukaan on erittäin ansioitunut karjalaisuuden asiantuntija. Sakkola- ja karjalaperinne leimaavat muut ohjelmansuorittajat mm. Valkeakosken Soittokunnan johtaja on opettaja Juha Nuora.

Pelättävissä on että juhlasalimme osoittautuu pieneksi, muualla talossa on kuitenkin tilaa isommallekin joukolle. Ja ehkä on hyväkin että me sakkolalaiset olemme kerran vuodessa hyvin lähellä toisiamme. Lempäälä on valmis vastaanottamaan kaikki teidät ystävineen 4. ja 5. elokuuta!

Juhlatoimikunta
psta Aimo Kuisma

Sakkolalaiset taiteilijat ja harrastaja-taiteilijat

Lempäälässä 4—5.8. vietettävän SAKKOLA-juhlan yhteydessä pidetään taidenäyttely Lempäälän Ehtookodossa. Siihen osallistuvien taiteilijoiden ja taiteen harrastajien olisi ilmoitettava nimensä ja näytteillepantavien teosten lukumäärä ja laatu Hilkka Honkaselle os. 37500 Lempäälä, Haurala, tai puh. 931 - 750 438.

Näytteille pantavat työt olisi oltava perillä Lempäälän Ehtookodossa 1.8.-79 mennessä.

Näyttely on avoinna 19.8.-79 saakka, jonka jälkeen työt on noudettavissa näyttelypaikalta.

JUHA KUISMA:

Nuorkarjalaisuus?

Aina kuullessani sanaparin ”nuori karjalainen” joudun pakostakin miettimään noiden sanojen viittamaa sisältöä. Meille, joiden vanhemmista toinen on karjalaissyntyinen, ei tule mitenkään itsestäänselvyytenä ajatus karjalaisuudesta. Yhtä hyvin meitä voitaisiin luonnehtia hämäläisiksi, savolaisiksi tai helsinkiläisiksi. Eikä asiaa mitenkään helpota sekään maamme vilkkaan muuttoliikkeen seuraus, että useimmat nykysuomalaiset nuoret varttuvat paikkakunnalla, joka ei ole likikään kummankaan vanhemman synnyin- ja kasvuseutuja.

Karjalassa syntyneet nuoret, nuo viimeiset sananviitteen oikeat kohdet, täyttävät kuluvan vuoden kuluessa neljäkymmentä ikävuottaan. Yleensä nelikymppisen nimittäminen ”nuoreksi” alkaa jo käydä piikikkäästä vihjeestä: asianomainen ei jostain syystä halua samaistua todelliseen ikäänsä — keski-ikä seesteiseen voimantuntoon.

Puhuminen karjalaisista nuorista on siten pientä piikittelyä tai ylikorostuneen kaihoisaa omaheimaisuuden korostusta. Ainakin se on epätasomallista kielenkäyttöä, joka kuitenkin tulee ymmärrettäväksi psykologisen taustansa kautta. Tiettyllä, hyvin monimutkaisella tavalla karjalaisuus ja kannakselaisuus elää meissä nuorissa.

Ymmärrän karjalaisuuden kudelmallisena kokonaisuutena, jonkinlaisena ihmistenvälisenä verkkona, joka ylläpitää itseään elämän jokapäiväisen hyörinän ja tuiskeen kautta. Se rakentuu monista osista, joiden kokonaisuus — tuo verkko — on samalla enemmän kuin osiensa summa. Näitä osia ovat tässä tapauksessa luonto ja

maisema ominaislaatuineen, rakennustyylit ja taajamarakenne, elinkeinoperinne omine työtapoineen ja -kaluineen, ihmissuhteiden taso, muoto ja tiiviys suvuittain ja kylittäin, kieli ja kielenkäytön tapa, huumorin sävy. Karjalaisuus merkitsee siten — on merkinnyt — päivittäin itselleen jatkuvuuden hankkivaa yhteisöllistä elämänmuotoa, jonka jokainen karjalainen tunsi menettäneensä seuratessaan auringonnousua jalkojensa alla maa, jota oli hankala kävellä.

Karjalaisuus ei siten voinut säilyä ilman Karjalaa. Se jäi vähitellen usvaisemmaksi ja miltei eteläistä eksotiikkaa uhkuvaksi kirjallisuuden ja laulujen aiheeksi, kaihoisan haikeaksi satumaaksi ja menetyksi lapsuudeksi. Se saa vieläkin ”korvat tukkoon, silmät vesiin” kuten apul.prof. Kyösti Pulliainen kirjoitti. Se on jonkinlainen karhea pala vanhan kannakselaisen kurkussa, kun hän kertoo Suvannosta, pähkinäpensaista, hevosista tai pappisväen toillauksista. Se on tausta Taipaleenjoen legendaan tai siihen rämäksi ammuttuun tykkiin, jolla romunakin tuhottiin tankki tähtämällä putkea pitkin, vasaralla laukaisten. Onhan näitä.

Karjalaisuus ei periydy biologisesti, automaattisesti sen takia että isä tai äiti olisi karjalainen. Eikä sitä säilytä edes kieli tai uhmakaan kulttuurin vaaliminen: jotta karjalaisuus olisi säilynyt, se olisi täytynyt voida uusintaa elämällä päivittäin karjalaisittain. Ja sehän ei onnistu tässä latteassa yhtenäiskulttuurissa, joka ei ole enää edes suomalaista, vaan toisen luokan sekunda-amerikkalaisuutta.

Aiemmin mainitsin, että silti kar-

jalaisuus on meissä nuorissa läsnä jollain monimutkaisella tavalla. Millä tavalla? Lapsena nuori ihminen seuratessaan vanhempiaan kuin elävä elokuvakamera omaksuu tiedottomasti vanhempiensa, niin sukunakin, käyttäytymistavat ja asenteet. Siten asiat etenevät meissä kolmanteen ja neljanteen polveen. Tästä syystä esim. sotakokemuksetkin ovat osa kaikkien suomalaisten: sodan käyneiden ja käymättömien sekä sellaistenkin, jotka eivät ole sotajuttuja kuulleet. Sota on edelleenkin avain esim. suomalaisen poliittiseen käyttäytymiseen.

Jossain nuoruuden vaiheessa jokainen meistä kiinnostui taustastaan ja alkuperästään: se oli osa vastausta kysymykseen: kuka minä olen? Itse muistan lukeneeni samana päivänä sekä Sakkolan että Lempäälän historian. Mainioita mielikuvia loivat Unto Seppäsen teokset. Nuorisoseuraliikkeen historia kehui Kannasta: siellä kun neljäsosa väestöä kuului nuorisoseuraan, mikä oli maassamme ainutlaatuista — jopa ylpiällä Pohjanmaalla. Karjalainen nuorisoseuraliike näyttää luoneen tälle maalle monia julkimoita alkaen Juho Lallukasta, Erkosta, Matti Kurikasta, Yrjö Sirolasta, K. K. Pykälästä ja Juho Niukkanesta. Suurkaupunki Pietarin ansiosta kuului nuorisoseuravalistajiin myös pomminheittäjä-anarkisti P. Kakko. Mielenkiintoinen kysymys olisi myös venäläisten narodnikkien vaikutus maalaisliiton syntyyn kannaksella.

Nuorisoseuralehti Pyrkijä vuodelta 1903 kertoo seuraavasti: ”Etelä-Karjalan n-seuran vuosijuhla pidettiin 2.8. Sakkolan Kiviniemessä. Kun Sakkolan Petäjärven n-seuran torvisoittokunta oli alkajaisiksi soitellut muutaman kappaleen, lausuttiin tervehdyspuheen asemasta eräs Oksasen runo. Vilakkalan n-seuran laulukunta esitti joitakuita isänmaallisia lauluja, saatiin nähdä

näytelmät 'Setä' ja 'Riita-asia', kuultiin hauska satu ja kertomus sekä toimeenpantiin monenmoisia urheilukilpailuja." Oliko Petäjällä tosiaan soittokunta?

Pyrkijää selatessa sattui silmään myös Santeri Alkion tiukka, sivumittainen nuhdesaarna Emil J. Koppaselle, Kiviniemen nuorisoseuran esimiehelle. Seura oli keskustellut kirjaston perustamisesta ilta-matuotoilla, mitä liikemieshenkinen Koppanen oli vastustanut tuottamattomana sijoituksena ja vaatinut rahoja pantavaksi pankkiin korkoa lihomaan. Tämä väärä käsitys nuorisoseura-aatteesta närkästytti periaatteen mies Alkiota.

o o o

Mielestäni karjalaisuutta vaalivila liitoilla ja yhdistyksillä alkaa olla ratkaisevat hetket käsillä. Ensimmäiseksi niiden pitäisi luopua myytistä "nuori karjalainen". Sen jälkeen pitäisi tallentaa kaikki se suunnaton perinne ja kokemusaineisto, joka nyt on väijäämättä lähenemässä kirkkomaan aitaan. Ehkäpä tuohon perinteen tallentamiseen löytyisi varojakin, vai keille niitä säästetään? Terapeuttisella, iloisella ja ihmisläheisellä itäisellä kulttuurillamme olisi paljon hapatettavaa täällä roomalaisen oikeuden 1000-luvulta asti pilaamalla läntisellä Suomenkolkalla. Joka tapauksessa koko pitäjäsurojen ja Karjalan liiton toiminta on muutosten edessä, kun pelkkä haikea kaipuu ei motivoi: ei voi kaivata haikeasti sitä, mitä ei ole kokenut.

Ja lopuksi eräs vähemmän olen nainen huomautus, joka tulkoon noin tyttöjen kiusaksi mainittua. Mistähän johtuu, että ylpeät vaaleat pitkäkoipiset länsi-Suomen tytöt, joiden kanssa ei tule toimeen, vetävät silti puoleensa enemmän kuin mukavat itäsuomalaiset joiden kanssa tulee toimeen...

Sakkolan Jäntevä

Sakkolan pitäjäjuhlrat ovat hyvää vauhtia lähestymässä ja lienee syytä palauttaa mieliin viimekesäisten juhlien jälkeen tapahtunutta.

Kuluvan vuoden helmikuun 10. päivänä kokoontui 11 entistä Sakkolan Jäntevän jäsentä ja kannattajaa Tampereella Suomalaisella Klubilla seuran 65-vuotiskokouksen merkeissä. Seuran perustamisesta oli tullut kylläkin kuluneeksi edellämainitut vuodet täyteen jo vuoden 1978 puolella.

Paikalla olivat Martti Karonen ja Eino Karonen Tampereelta, Onni Jääskeläinen, Aapro Jääskeläinen, Erkki Loponen ja Sylvi Haveri Pirkkalasta, Viljo Turkinen ja Väinö Kekki Lempäälästä, Yrjö Nuora ja Arvi Tiinus Toijalasta sekä Jaakko Valkonen Vesilahdelta. Kokouksen puheenjohtajana toimi Martti Karonen ja sihteerinä Onni Jääskeläinen. Tilaisuudessa muisteltiin

seuran toimintaa kotipitäjässä — Sakkolassa ennen sotia. Vanhoista asiakirjoista oli käynyt selville, että silloin kun seura perustettiin, sen toiminta-alueeksi määrättiin koko Sakkolan pitäjä, mikä ei ollutkaan mikään pieni toiminta-alue.

Seuran toimintaa päätettiin elvyttää lähinnä sen vuoksi, että saatisiin jokavuotisiin pitäjäjuhlisiin käyntiin eri sijoituskuntien väliset jalkapallo-ottelut. Nämä ovat olleet pois ohjelmasta jo useamman vuoden ajan, kunnes viime vuonna

Pirkkalassa järjestettyihin kesäjuhliin saatiin ottelu Karosten perhejoukkueen ja Pirkkalan sakkolalaisten välillä, ensinmainitun joukkueen toimiessa haastajana. Pirkkalan Sakkolajuhlien järjestelytoimikunta lahjoittikin juhlatuloista 200 mk Suvanto-Säätiölle kiertopalkinnon hankkimiseksi kesäjuhlien otteluiden voittajajoukkueelle. Kokouksessa harkittiin, että ennen pitäjäjuhlita voitaisiin käydä karsintaotteluita eri pitäjien välillä ja juhlilla kohtaisivat sitten kaksi parasta joukkuetta. Joukkueiden kokoonpanosta vastaisivat eri pitäjissä Jäntevän jäsenet, eikä ottelujärjestelyiden rasitusta asetettaisi juhlien järjestäjien vastuulle. Otteluiden yhteydessä perittäisiin pieni pääsymaksu, josta maksettaisiin ilmoitus-ym. kulut ja loput lahjoitettaisiin Sakkolan Sotainvalideille. Kun kesäjuhlat kuluvana vuonna järjestetään Lempäälässä lupautui Arvi Tiinus järjestämään Lempäälästä joukkueen, kun vain sitten löytyy vastustajia. Yksi lienee ainakin Karosten perhejoukkue. EI MITÄÄN MUUTA KUIN HARJOITUKSET KÄYNTIIN joka pitäjässä.

Kokous katsottiin viralliseksi kokoukseksi ja siinä valittiin myöskin seuralle johtokunta, johon tulivat:

Puheenjohtajaksi Martti Karonen, sihteeriksi rahastonhoitajaksi Onni Jääskeläinen ja muiksi jäseniksi Jaakko Valkonen, Erkki Loponen, Arvi Tiinus, Eino Karonen, Viljo Turkinen, Yrjö Nuora, Aapro Jääskeläinen ja Sylvi Haveri. Tilintarkastajiksi Väinö Kekki ja Väinö Viskari.

Sovittiin, että seuran vanhoihin pöytäkirjoihin tutustumista haluavat saavat ne haltuunsa lyhyeksi ajaksi tilaamalla ne Martti Karoselta.

Vuosikokous kutsui seuran kun-

niajäseneksi kaksi vanhaa "urheilukonkaria", nyt jo joukostamme poistuneen, entisen Viipurin piirin "urheilukuninkaan" arvon saavuttaneen Manu Pitkäsen Pirkkalasta ja Juho Koirasen Lempäälästä. Kun niajäseneksi kutsuminen tapahtui henkilökohtaisesti ja kutsuadressit kukkineen kävivät luovuttamassa Manu Pitkäselle Pirkkalassa Martti Karonen, Aapro Jääskeläinen ja Onni Jääskeläinen. Lempäälässä, Juho Koirasen luona kävivät Martti Karonen ja Onni Jääskeläinen. Molemmat vastaanottajat olivat silloin vielä suhteellisen hyvissä voimissa, joskin Manu Pitkänen oli jo sen verran väsynyt, ettei jaksanut lähteä kutsun luovuttajien mukana Lempäälään Juho Koirasta tervehtimään.

Kokouksen ilmapiiri oli erittäin raittoisa ja yksi kokous pyritään järjestämään vuosittain eri paikkakunnilla vuorotellen, jotta mahdollisimman monella olisi ainakin joskus tilaisuus olla mukana. Nyt sitten vaan jalkapalloharjoitukset käyntiin ja sitten elokuussa LEMPÄÄLÄÄN.

Onni Jääskeläinen
kokouksen sihteeri

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMALAMME

ja

MYYMALAAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

SYVÄRIN VOIMALAITOS — SYYSKUU 1941

Viimeksi kirjoitin Eino Koirasen kaatumisesta ja voimalaitoksen valtauksen ensi vaiheista. Nyt kerron taistelun jatkumisesta ja siinä taistelussa kaatui Jalmari Kuisma.

Jo kerrottujen tapahtumien jälkeen meidän hyökkäys eteni nopeasti ja vihollinen vetäytyi pois välistämme vasemmalle. Voimalaitoksen padon ylitys oli alkanut samaan aikaan. Kun puolijoukkueeni saavutti Kirovin patsaan ranta-aukealla, niin me olimme paikalla ensimmäisinä suomalaisina. Taputin patsasta ja sanoin: — Hyvää huomenta herra marsalkka — me tulimme sittenkin.

Voimalaitoksen itäpuoli oli nyt hallussamme ja hyökkäyssuunta muuttui länsi-lounaaseen. Täällä saavutimme erään soraharjun puolen päivän maissa. Edessä olevan notkelman takaa alkoi vastaamme kova tulitus ja tässä taistelussa Hannes Lemmetti haavoittui vaikeasti. — Palaan hänen haavoittumiseensa myöhemmin.

Paikalla oli lastenseimi ja kasarmialue, jotka valtasimme ja saimme runsaasti muonaa ja ammustarvikkeita, jotka tulivat meille suureen tarpeeseen. Ammuksia riitti jaettavaksi koko komppanialle.

Koska vastus voimalaitoksen lounaispuolella ei tuntunut laukeavan, niin 5 komppania sai käskyn siirtyä 26. päivän iltayöstä siellä asemassa olevien vihollisten selustaan "sähkölinjan tiestä" kilometrin verran länteen.

Tämän tavoitteen saavutimme aamuyöstä ja sain tehtävän lähteä partioon ja tutkia suon itäpuoleisen alueen ja saada selville vihollisen asemat.

Läksimme etenemään heti kun

näkyvyys sen salli, noin kello 3 aikaan aamulla. Tähän partioon kuului lisäksi ainakin seuraavat sakkolalaiset: Lähetti Eino Savinen ja Pekka Virolaisen ryhmästä Aleks Pitkänen, Arvo Koiranen ja Jalmari Kuisma.

Suoalueella ei tavattu vihollista ja menimme suolla erääseen saarekkeeseen, jossa näkyi olleen vihollisen vartiopaikka ja tästä polku vei metsänreunaan länteen.

Selvisi se, että asemat olivat metsänreunassa ja etuvartio oli poistunut vartiopaikalta kun me tulimme.

Palasimme takaisin komppanian komentopaikalle, jossa selostin havaintoni komppanianpäällikölle ja arviointini vihollisen asemista. Luutnantti Ylätalo kysyi: Onko asia niin ja olenko varma vihollisesta. Tähän vastasin, että olen. Jos komppania on valmis lähtemään niin me menemme kyllä tunnustelijoina ja saatte seurata meitä ja näin jatkettiin hyökkäystä.

Olin tunnustelijana edessä, joukkue avojonossa perässä. Saavuimme siihen paikkaan johon polku suolta päättyi ja paikalla vielä saikkatulet vielä savusivat. Saikan keittäjät oli kuolleet tulomme ja vetäytyneet takaisin taisteluasemiin.

Käskin lähetin hakea komppanianpäällikön paikalle, johon hän nopeasti saapuikin. Ylätalo kiitti tarkoista tiedoista ja oli pahoillaan siitä, kun oli alussa epäillyt antamiani tietoja. Komppania levitettiin ketjuun ja käskettiin etenemään ja pääsimme noin 100 metriä ja asemat oli edessämme, joista alkoi tosi kova taistelu.

Etenimme männikkötaimisto-maastoa ja törmäsimme heti käsikranaatin heittomatkan päähän vi-

hollisesta, joka alkoi heittää käsikranaatteja. Me heitimme vastaan kaikki joukkueen käsikranaatit. Aleks Pitkänen ja Matilainen ampuivat lippaat toisensa jälkeen kohti vihollista ja kaikki käsiaseet oli käytössä, jokainen ampui minkä kerkesi.

Tämän johdosta vihollinen alkoi irtautua ja montuista nousi käsiä, alkoivat antautua ja osa jäikin vangiksi. Lisäksi pakeneva vihollinen kärsi suuria tappioita.

Tässä vaiheessa eräs vihollinen tuli kohti asemiamme ase alhaalla. Jalmari Kuisma oli häntä lähinnä, hän tähtäsi vihollista aikomuksena ampua, mutta tällöin joku huusi: — Älä ammu! Otetaan vangiksi! Kun Jalmari laski aseensa, niin vihollinen nosti sen ja siitä luodista Jalmari kaatui... Tämän jälkeen hän kyllä pudotti aseensa ja kiltisti antautui vangiksi.

Kaikki tapahtui niin nopeasti, niinkuin sodassa käy, ettei siinä kukaan tajunnut mitä oikein tapahtui, mutta Jalmari Kuisma oli joukostamme ainoa poistunut. Hiljainen, tunnollinen, kaikkeen valmis ja urhea sotilas oli kaatunut. Oli 27.9.1941 kello noin 8 aamulla.

Myös toinen uhrautuva sotilas, joka oli kotoisin Häitermaan kylän Ylämäeltä poistui joukostamme saman syyskuun aikana.

Näin muistelee Sakkolan poikien antamaa uhria isänmaalle

Naapurin Tauno

LAPSUUS RAJALLA

Ain muistan kun aamulla aikaisin män Suvannolla soudin. Oli auringon hopeaa aalloilla, siiman virrasta kun ylös noudin. Tuli lahnaa kultakylkistä, kuhaa, haukea, ankeriasta. Kun lohi Laatokan nous, sepä poikasta nauratti vasta.

Ja sitten kun ongelle mukaan pääsi sinne Taipaleenjoen suulle. Ne harjukset, jotka sieltä ylös nous, ei maistuneetkaan puulle. Eikä saasteista haastettu mitään siin.

vesi puhdasta oli niin. Elohopeat — mitä me tiedettiin, oli vangittu mittariin!

Kesäpäivät mie muistan niin rattoisat, kun joessa "komustelimme".

Ja hetkiä jänniä vietettiin, ne rannalla aukaisimme.

Oli aika tää lapsuuden onnellista, vaikka rajalla elettiinkin. Ja köyhyyden tuomat puutteetkin, luonto korvasi tuhansin.

Ja ne tuuheat pähkinälehdotkin nään, nyt silmissäni kuin ennen. Nuo rinteiköt Tarhoin- ja Kyöhimään ne koluttiin tullen menen.

Kuin oravat puissa me kiikuimme ja pähkinät poimittiin. Sitten rantaan juostiin ja pulahdettiin Suvannon sinilaineisiin.

Oli Suvannon rantametsiköt ne marjaisia aivan. "Kopsa" käteen ja metsään kirmattiin,

niin kyllä se maksoi vaivan. Ja sitten kun muuraimet kypsyivät siellä Terenttilän suolla. Yli Suvannon silloin soudettiin, eikä näppejään tarvinnut nuolla.

Ne lapsuuden juhannusaatotkin oli "hirmuisen metkoja" siellä, ne mielehen kun palaavat vieläkin tällä kulkijan kovalla tiellä. Patoniemessä kokko kun poltettiin niin "patterin" päällä tanssittiin. Viulu ja haitari yöhön soi, kaiku järveltä soinnit toi.

Mä aina oon orpo ja koditon, vaikka olo on täälläkin hyvä. Iki-kaipaus syntymäseudulle, se tunne on sielussa syvä. Oi, kumpi lintunen olla vois, sais lentää tahtonsa mukaan! Mä lentäisin kaipuuni mukana pois — siel parempi levätä ois!

Onni Pulakka
Riiskasta

KUOLLEITA

Juho Tenkanen synt. 3.6. 1899 Sakkolassa, kuoli 12.5. 1979 Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

Rainer Saastamoinen synt. 19.5. 1917 Sakkolassa, kuoli 25.5. 1979 Helsingissä.

Mauri Makkara kuoli 52-vuotiaana kotonaan Tampereella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haparainen.

Juho Tenkasen muistolle 12. 5. 1979

Kun ajattelen isääni silloin kun omat muistikuvani alkoivat muodostua yli 40 v. taaksepäin, ovat mieleeni jääneet eräät kirkkomakat Sakkolan kirkkoon. Isä vei minua pyörän päällä, äiti käveli, hän ei osannut ajaa pyörällä.

Vanhemmillani oli tapana, ja kun nyt ajattelen asiaa niin se oli enemmän tarve kuin tapa käydä kirkossa, hiljentyä hetkeksi herran huoneessa saadakseen uusia voimia seuraavalle työviikolle. Elämä oli ankeaa.

Oman kodin rakentaminen, joka

silloisissa oloissa oli paljon raskaampaa kuin tänäpäivänä, silloin ei ollut koneita apuna käytettävissä, oli vain hevonen ja rattaat, jolloin piti rakennustarvikkeet kuljettaa monien kilometrien päästä.

Koti valmistui elokuussa 1939, aurinko paistoi, elämä hymyili, yksi tavoite oli saavutettu. Mutta tätä iloa kesti vain neljä kk. Tuli sota. Mieleeni jäi lähtö evakkotaipaaleelle.

Tuotiin sana noin klo 17:sta, että kahden tunnin kuluttua pitää olla asemalla, matkaa yli 10 km. Kulkuvälineenä hevonen ja reki, mieli oli masentunut ja ehkä toivottomalta tuntuva, niin silloin isä alkoi laulaa virttä joka alkaa sanoilla "Eipä koskaan herran kansa ainiaaksi erikane," äiti itki, hän ei jaksanut yhtyä virteen. Me lapset emme varmaan käsittäneet tilanteen vakavuutta. Muistan vieläkin siinä reessä istumisen ja isän virren veisuun.

Sota loppui muutaman kuukauden kuluttua. Kotimme jäi rajan taakse. Mutta rauha jäi sillä kertaa lyhyeksi, alkoi uudestaan sota. Kotiseutemme saatiin takaisin ja me pääsimme takaisin rakentamaan jälleen kodin, mutta emme saaneet olla tälläkään kertaa kuin 2 ½ vuotta, kun jouduimme jälleen jättämään kotimme ja kotiseutemme ainiaaksi.

Nämä olivat niitä aikoja jotka olivat isälle hänen elämässä mieleen painuvia aikoja. Näissä muistoissa ja tapahtumissa hän eli viimeisiä elinaikojaan. Hän oli muistossa kotikarjalassa niiden ihmisten parissa, jotka silloin siellä olivat. Voimien ehtyessä hän toivoi pois pääsyä, hänen lempivirtensä oli, "Matkamiehen mieli palaa määränpäähän kotihin." Muistellessani vielä isääni hänen miehuusiässään, hänelle jäi suuri vastuu meistä lapsista yksinhuoltajana, olimmehan vielä alaikäisiä minä vanhimpana 17, Toivo 13, Aili 9 ja Teuvo nuorin 6 vuotias, kun äitimme kuusi vuotta

sairastettuaan siirtyi täältä ajasta iäisyyteen v. 1948.

Isä kasvatti meitä lapsia omalla parhaaksi katsomallaan tavalla, joskaan kaikki kasvatus periaatteet eivät meitä miellyttäneet silloin, mutta näin jälkeen päin ajatellen minä näen niissä jo hyviäkin puolia. Yksi niistä oli pyhäpäivän pyhittäminen. Silloin ei tarvinnut tehdä kuin välttämättömät askareet, muuten se oli lepopäivä, jonka kukin sai käyttää parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vuodet kuluivat, me lapset aikuisuimme, perustimme oman perheen. Isämme tuli eläkeikään ja tunsii jääneensä yksin. Ihmisellä ei ole hyvä olla yksin. Isällämme oli onni löytää ystävä, elämän toveri, toinen yksin jäänyt Olga. He kaksi yksin jäänyttä leskeä viettivät eläkevuosiaan lähes seitsemäntoista vuotta..

Isämme meillä käydessä, hän aina sanoi lähtiessään, että täytyy lähteä Paratiisiin (tämä oli paikan nimi) siellä Olga odottaa." Hänellä oli paikka missä hänestä pidettiin huolta silloinkin kun hänen omat voimavaransa ehtyivät. Vain noin kaksi viimeistä kuukautta hän oli vanhainkodissa sairasosastolla, sielläkin Olga oli seuranaan joka päivä monta tuntia ja toivoi että Juho paranisi ja pääsisi vielä kotiin. Mutta isän elinpäivät olivat lopussa ja hänet kutsuttiin iankaikkiseen lepoon odottamaan ylösnousemusta.

Me jälkeen jääneet muistelemme häntä kaivaten ja kiittäen.

Anni Isotalo
(os. Tenkanen)

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

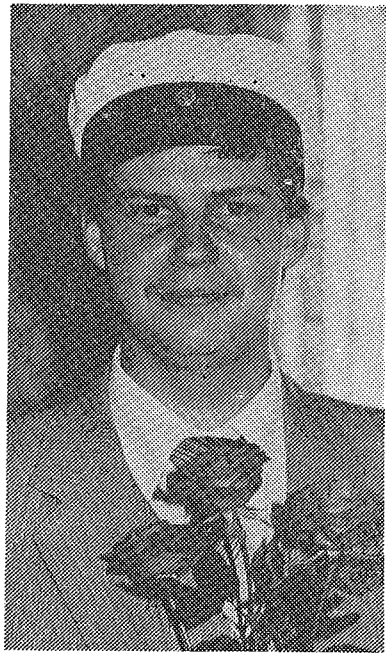
Uusia ylioppilaita

Pirkkalan lukiosta Raimo Pitkänen. Vanhemmat ovat Raili ja Huugo Pitkänen. Isän entinen kotikylä oli Sakkolan Luprikkala.

Lempäälän lukiosta Aila Pitkänen. Vanhemmat ovat Kirsti ja Viljo Pitkänen. Isän entinen kotikylä oli Sakkolan Haparainen. Jari Matti Leppänen. Vanhemmat ovat Kaarina ja Väinö Leppänen. Isän entinen kotikylä Sakkolan Haparainen.

Tampereen normaalikoulusta Kirsti Laitinen. Hänen vanhempansa ovat Jenny ja Kalle Laitinen. Äiti on August Söderin tytär Sakkolan Kirkonkylästä.

Jyväskylän normaalikoulusta Kari Pappinen. Vanhemmat Pentti ja

Terttu Pappinen, äiti os. Koironen Sakkolan Haitermaasta.

Herttoniemen yhteiskoulusta Risto Laamanen, kuusi laudaturia. Hän on Matti Matinpoika Laamasen poika Sakkolan Sipilänmäeltä.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Viime numerossa ilmoitimme Maria Nokelaisen täyttäneen 85 vuotta Espoossa. Hänen nykyinen kotipaikkansa on Tampere.

70 VUOTTA täytti 10.6. 1979 Armas Holttininen Jyväskylässä. Hän on syntynyt Valkjärvellä. Entinen kotipaikka Sakkolassa oli Haitermä. Jo ennen sotia v. 1937 hän siirtyi Jyväskylään Oy Alfa-Laval'in tarkastajaksi Keski-Suomen piiriin. Sodan jälkeen hän on toiminut mm. Kahvi Oy, Saimaan Huopatehtaan ja Fullwood lypsykoneita valmistavan tehtaan edustajana. Hoitaa edelleen viimeksi mainittua edustusta ja varaosahuoltoa.

75 VUOTTA täytti 19.6. 1979 Joo-seppi Ruottunen Lempäälän Lemposrinteessä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Haparainen. Nykyisin hän viettää eläkevuosiaan Lempäälän Lempospuistossa.

70 VUOTTA täytti 16.6. 1979 Jenny Ylikoski ent. Huuhka os. Hartin Kankaanpäässä. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa, josta avioliiton solmittuaan muutti Hii-tolaan. Hänen miehensä kaatui talvisodassa ja monet vaikeudet ja terveydelliset vastoinkäymiset ovat osuneet hänen kohdalleen, mutta hän ei ole lannistunut, vaan iloisen naurun helähdys tervehtii tuttuja vielä Sakkola-juhlassakin.

70 VUOTTA täytti 5.7. 1979 Ester Lemmetty Vilppulassa. Hänen

Vaasan kirkkopuiston koulusta Eija Repo 6 laudaturia, keskiarvo 10. Hänen vanhempansa ovat Pauli Repo ja Anna-Liisa os Setälä Vaasasta ja isovanhemmat Sylvi ja Uuno Repo Orivedeltä, entinen kotipaikka Sakkolan Vilakkala.

entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Kiviniemi.

70 VUOTTA täytti 3.7. 1979 rakennusinsinööri Arvo Koho Ruutanassa. Entinen kotipaikka oli Sak-

kolan Kiviniemi. Merkkipäiväänsä hän vietti matkalla Karjalan Kanaksella.

60 VUOTTA täyttivät 7.7. 1979 sisarukset Hilikka Kuparinen os. Kuparinen ja Laina Nuora os.

Kuparinen, Hilikka asuu Lahdessa ja Laina Nokialla. Merkkipäiväänsä he viettivät matkalla Pohjois-Karjalassa.

50 VUOTTA täytti 14.7. 1979 Irja Kujanpää os. Hännikäinen Vesilahden Vakkalassa. Hän on syntynyt Sakkolan Luprassa.

Yrjö Tenkanen

Kokoelmasta "UKKI KERTO"O

27

SORTAVALAN SEMINAARIIN

Lähestyessäni 18 ikävuottani hain isäni kehoituksesta oppilaaksi Sortavalan seminaariin ja pääsin sinne alkamaan opintojani elokuussa 1923. Edessäni oli viiden vuoden aherrus tulevaa elämäntyötä varten. Koulun ensimmäisenä vuotena asuin vuokra-asunnossa Genetsin kaupunginosassa. Toisena ja kolmantena vuotena sain olla seminaarin sisäoppilaana, jolloin sain asunon ja osaksi ruuankin koulun puolesta. Neljännen ja viidennen opiskeluvuoden asuin taas vuokra-asunnossa. Olin n.s. keskitason paremmalla puolella oleva oppilas ja käsitöissä ja piirustuksessa sain parhaimmat arvostelut. Mainitsen tämän sen vuoksi, että koulun jälkeen alkaneesta opettajan työstäni olin 28 vuotta käsityön opettajana ja osaksi myös piirustuksen ja vain 9 vuotta tavallisena luokkaopettajana. Näitä harrastusalan aineita opetin myös ammatti- ja oppikouluissa tuntiopettajana 10 vuotta. Näin siis lapsena alkanut käsitöiden harrastus jatkui koko kouluaikaa ja läpi elämäni.

28

KOHTASIN HÄNET

Seminaarin neljännen luokan alkaessa tutustuin tulevaan vaimooni Taimi Poutiaseen hänen kotonaan. Se oli rakkautta ensi näkemältä ja parin viikon kuluttua sanoin hänelle: "Usot sie Taimi, et myö viel' mennää naimisii!" — "Älä hupsi", oli vastaus. — Sortavalan Kuhavuorella myö suukoteltiin ensimmäisen kerran. Hänen kotonaan istuessamme kirjoitin hänelle myös ensimmäisen runon pätkän. Se oli tällai-

nen: "Olen syntynyt syyskuun yönä myrskyn ulkona pauhatessa. Olen kulkenut elämän tiellä tuulen tuiturin heitellessä. En ole sortunut matkalla vielä vaikka vaaroja nähnyt oon. Isän tahto ja äidin mielle mulle ohjeena ollut on. Sinut kohtasin sitten mä kerran, syksy silloinkin ollut lie. Sun kanssa ja elämän Herran käyn loppuun elon tien."

Meidän molempien koulun käynnin jatkuessa ja vieden aikamme tehtävien aherruksessa, tapasimme toisiamme vain lauantai-iltoina hänen kotonaan. Kävimme myös sunnuntaisin kävelemässä ja kerran mäkeä laskemassa Munkinhovin rantaan viettävässä pellon mäessä.

Palattuamme sieltä istuimme taas heillä ja kirjoitin hänelle, koska oli maaliskuu ja aurinko paistoi, Maaliskuun laulun:

"Maaliskuun hanget kirkkaina hohtaa
paisteessa keväisen auringon.
Elämä kerran vain nuoruuden kohtaa
sykkeessä sydämen valtimoin.
Nyt onnesta sulle mä laulan,
sil' kytke meit' viel' ei paulat mi toiveemme murskata vois.
On elämä yksin kylmää
ja kolkko matkalla maisen maan.
Siks' tule sä Taimi-kulta mun eloani innoittamaan!
Kaksin kun yhdessä käydään elon kaitaista polkua,
silloinhan emme voikaan toki hukkahan sortua.
Jos voimamme kuitenkin pettäis',
on auttaja taivainen.
Hän kynelet helmiksi muuttaa,
taas tiemme on ruusuinen.
Näin onnesta sulle mä laulan,
viel' sormeesi painan paulan ja kaulaasi kullat tuon."

Syksyllä sain opettajan paikan Kivennavan Miettälän kansakoulussa. Ensimmäinen opettajavuoteni oli mielestäni vain harjoittelua. Olihan kaikki opetustyö minulle uutta, samoin kuin koko koulun hoito. Selvisin siitä kevääseen ja jo toukuun puolivälissä lopetin koulun ja menin sotapalvelukseen Viipurin rykmenttiin Haminaan. Jouduin heti aliupseerikouluun ja syksyllä reserviupseerikouluun, joka kesti kuusi kuukautta. Sen jälkeen palvelin Viipurin rykmentissä upseerikokelaana vielä kuusi kuukautta. Tulin näin olleeksi sotapalveluksessa ajan tavan mukaan 15 kuukautta. — Taimi oli ylioppilaaksi tulonsa jälkeen käynyt Helsingissä Kasvatusopillisen talouskoulun morsiuskurssin ja harjoitellut Lahden kansanopistossa jatkaakseen sitten talouskoulussa talousopettajaksi. Kirjoitin kuitenkin hänelle jo heti reserviupseerikouluun päästyäni syvällisen ja vakaan harkintani jälkeen olevani valmis menemään hänen kanssaan avioliittoon sotaväestä päästyäni. Kirjeenvaihtomme, joka oli ollut välillä katkenneena, alkoi silloin uudelleen. Tulimme yhä läheisimmiksi toisillemme.

Sanomme: TAHDON

Syksyllä 1930 menimme kihloihin Sortavalassa Taimin kotona ja meidät vihittiin avioliittoon 1.1. 1931 Sakkolan Riiskassa isäni toisessa kodissa. Siellä myös vietimme seuraavasta keväästä alkaen useita kesälomia perheemme kanssa. Rakkaus, joka oli alkanut välillämme syksyllä 1926, kasvoi yhä päivä päivältä ja ikuisen liittomme solmimisen jälkeen puhkesi oikein kuokistavaan kukkaansa.

Me olimme toinen toisemme hel-

Sakkolan kihupyhä

Sakkolan taas kihupyhä.
Lempäälään taas tiemme vie.
Monelle jo paikat tutut,
vaikka liekin pitkä tie.

Kirkko kaunis. Sinne kutsuu
kellot jälleen kumartain.
Juhlaväki sinne saapuu,
kiittäin, Herraa kumartain.

Siellä puheet kuulla saamme.
Murre sointuu entinen.
Yhteiset on meillä muistot
onnen hetket ja suruiset.

Näämme tutut ja naapurimme.
Tunneimme? Kuka ties?
Mistä kaukaa asuttekin.
Kuka lienee tuokin mies.
Siellä täällä rupattelu,
joka kuuluu "Ohjelmaan".
Siellä vuotten vierittyä,
me mennehiä muistellaan.

"Sie uot pysynt entisellään,
yhteä et uo muuttunut.
Siult onkii näkky vuosii
kulku jo näkyvistä juuttunut."

Nyt on kaunein aika meillä,
siispä jälleen matkaamaan!
Sakkolalaiset suurin joukoin
saapukaamme juhlimaan!

Helvi Laaksonen

Toimituksen tuoli

Tulevan elokuun 4 ja 5 päivänä on Sakkola-juhla Lempäälässä. Sakkolalaisille on Lempäälä hyvin tuttu paikkakunta joka ei enää esittelyä kaipaa. Kumminkin siltä varalta, että joku "akkomainen" juhlavieras tulee pitäjäjuhliin, niin neuvotaan, että lauantain juhlapaikka Ehtookoto on vanhan maantien ja rautatien välissä Kuokkalankosken eteläpuolella ja sunnuntain juhlapaikka kanavan rantamaisemassa lähellä kirkkoa.

Lempäälä on vielä maalaiskunta, joskin kovasti kaupunkimalliseksi kasvanut, jopa katujen nimikilvetkin naulataan talojen seiniin ja teitten varsille. Lempäälästä on noin kolmas-osa kaavoitettua asuin- aluetta koko pitäjän pinta-alasta.

keittiössä ja paistoi lettuja tai munkkeja iltateen suupaloiksi, meidän minäkin mukaan. Sepitin hänelle "munkkilaulun":

"Kultani mulle munkkeja paistaa iloksemme iltaisin,
jotta minä hänen luonansa viihtyisin keittiön parmahilla.

Lempäälään on väkeä siirretty tai vapaaehtoisesti asumaan asettunut ainakin seuraavista Sakkolan kylistä: Haparaisista, Haitermaasta, Hovinkylästä, Kaarnajoelta, Kasarmilasta, Kirkonkylästä, Kiviniemestä, Lapinlahdesta, Luperasta, Ojaniemestä, Pannusaaresta, Petäjärveltä, Purpuasta, Riiskasta, Sipilänmäeltä, Vilakkalasta, Voloskasta, Volosulasta ja mutkan kautta myös Arkuntanhuasta. Sakkolan pienimpien kylien Kottilan ja Lohijoen entisiä asukkaitakin löytyy jo naapurikunnista Viialasta ja Pirkkalasta.

Vain Keljan entisiä asukkaita en nykyisistä lempääläläisistä ole saanut tietooni yhtään ainutta.

Näin monen entisen kotipitäjän kylän asukkaan asuessa Lempäälässä on hyvin uskottavaa, että lähes jokainen juhlavieras tapaa lapsuuden tuttunsa ja oman kyläläisen juhkakansan joukosta jo paikkakunnalla asuvistakin ja toivottavasti tulee tuhat henkeä muilta Suomen paikkakunnilta.

Sieltä tavataan!

— POLKUPYÖRÄT
— MOPEDIT
— VARAOSAT
— TARVIKKEET ja
— KALASTUS-
VÄLINEET
ALAN LIIKKEESTÄ

Lempäälän Pyörä
M. TOIVA
Lempäälä

Vehnästä munkit leivotaan ja rasvassa kärytetään, yhdes' ne sitten sormen päillä sokerissa kieritellään.

Hyviltäpä maistuvat sokerimunkit teen kanssa iltasilla.

Paremmilta maistuvat punahuulisuukot armaani antamina!"

Jatkuu

län suloisesti ja rajun rakkaasti. Emme salanneet tunteitamme. Nyt oli aikaa ja tilaisuus rakastaa. Esi-koisemme Jouko syntyi Viipurissa 26.9. 1931. Hän oli meidän onnemme oleellisin kohde. Hän hymyili ja nauroi. Kolmisin me nautimme onnestamme koulullamme koko talven. Kun Taimi iltaisin hääräsi

TANSSIT

Olin pieni vielä silloin
ja meitä oli monta:
Sisko ja enoni lapset
Kuultiin tulleen päivän
et illalla tanssit on meillä.

Aika iltaan oli pitkä,
kunnes tanssit alkoi.
Tuli kylästä väki,
kaikki sen näki,
lapsetkin juoksi,
et kerkisi luoksi
iltoisen illan pitoon.

Eerokin penkin päässä veteli,
"Karmoonilla" soitti
ja koitti kenen kintuissa
voima ja sukkeluus riittää.

Lapset "rinkui" kun
keskellä piiriä
he hyöri ja pyöri.
Toiset kaatuivat,
toiset itki
kun jalalle tallasi
poika riski.

— — —

Pian taukokin tuli,
ei soittaja aina jaksa.
Jäähyllä meni parit
ja rakastavaiset.
Mutta me lapset uuninpäälle
mentiin, rivissä istuttiin.
(kun ei ollut kenkii!)
Ja tarkastettiin "tantsua" sieltä.

Poika pyysikin minua tanssiin!
Sanoin: — Varvas on kipiä!
Oisit liian lähellä mua.
En rohjennut matkalle mennä
pyöriväin tanssijain seuraan.

— — —

Nyt menisin kyllä,
mut kukaan ei pyydä!!

Huuhkan poika

Veitpä, aallokko, ajolle,
lakeoille laitattelit,
saatoit oudoille oville,
tietömille taipaleille.

— Älä kehtaa itkeä!

— Jos tapaavat.

— Jos tapaavatkin, niin ei se itku
auta. Ei se auta nyt eikä sitten.

— Eikö sinua peloita? kysyi tyttö
pojalta.

— Ei pelko auta enempää kuin
itkukaan. Jos olisin pelännyt, niin
saisit nyt olla Tenikan "ropoteissa".

Tytön kiitollisesta, vielä kosteah-
kosta silmäyksestä luki poika vas-
tauksen sanoihinsa. Martti tuns-
siaankin rauhallisuutta itsessään,
sillä hänelle oli alkanut selvitä
suunnitelma, joka pelastaisi, jos se
toteutuisi kiireisesti ja samalla oli
pojassa näinä hetkinä kasvanut mie-
hekkyyys täyteen mittaan. Monet
vuosijaksot eivät useinkaan niin ke-
hitä miehekkyyttä kuin eräät tär-
keät, äkisti tulevat tuokiot. Ne mit-
taavat miehen arvomme ja vievät,
kasvattavat sitä edelleen, jos aines
on kelpaavaa. Huuhkan Martti oli
tällaisen punnituksen kestänyt.

Päästyään suunnilleen Petäjäjärven
hovin ja Joenkylän puoliväliin, Lap-
pilan kohdalle, käänsi Martti äkisti
maantieltä oikealle viedä kyläläis-
ten rankatielle.

— Mihin sinä nyt ajat?

— Tienpuoleen kuin jänis hyppä-
yksellä, muu ei auta!

Siihen pysähtyi pakahtumaisil-
laan oleva hevonen, pitkäkasvuis-
ten näreitten alle, pois viedyn puu-
röykkiön tannertuneelle tilalle.
Etemmäksi eivät jäljet vieneet.

— Kuulehan... Kasakat!

— Siellä vilahtelevat... Ohi aja-
vat täyttä neliä. Eivät arvanneet äk-
kimutkaamme, luulevat tapaavansa
meidät Joenkylästä. Sinne mekin
menemme, vaikka hiljempaan, pu-
heli Martti tyttölle.

Pahin jännitys livahti ohi. Kasak-

— Älä aja sinne, Martti! Vie mi-
nut kotiin! oli Lilla sanonut silloin,
kun Huuhkan poika käänsi hevo-
sensa hovin ohi kulkevalle Saaroi-
siin viedä tielle.

— Älä puhu mitään, et ymmärrä
asiaa! Pane vain huivi päähäsi ja
turkki yles. Nyt ajetaan, ajetaan,
ei mitään muuta. Pitää joutua! Hop,
hevonon! hätisti Martti mustahar-
jaa, roikaten lauteille ohjasperillä.

— Voi meitä! sai tyttö sanotuksi.
— Ei olisi minun pitänyt lähteä täl-
le matkalleni!

— Ei meillä mitään hätää, jos
vai pääsemme pakoon, jos eivät saa
kiinni, rauhoitteli Martti tyttöä.

— Mitäs sitten, jos saavat kiinni?

— Minut ne lyövät, tappavat, jos
tavoittavat. Sinut vie Tenikka ho-
viin.

— Mihin sinä nyt ajat?

— En tiedä itsekään. Minä mietin
keinoja. Nyt vain pakoon niin kii-
reesti kuin suinkin pääsemme. Hop!

Poika roiski tiheään hevosta ku-
peille, kun se yritti vauhtiaan hil-
jentää. Juoksu olikin ollut yhtämit-
taista laukkaa niin myötä- kuin vas-
tamäissäkin. Erään isomman, Tyr-
syvä-nimisen mäen päällä pysähdyt-
ti ajaja huohottavan hevosensa ja
kuunteli... Hovista päin kuului
huutoja, sekavia meluisia ääniä...
Sitten alkoi kuulua yhtämittaista
kavioitten kirskontaa.

— Kasakat!...

— Tulevatko kasakat?

— Tulossa ovat!

Tällöin alkoi Huuhkan poika ne-
listyttää edelleen entistä hurjem-
min. Lilla rupesti itkemään.

Saima

kain vinha ratsastus heidän sivuitseen, helpotti suuresti Martin ja Liljan kiihoittunutta mielialaa. Poika oli laskenut oikein. Kasakat ajoivat kuin parhaat koirat, mutta heillä ei ollut ajohurtan nenää. Oikeat uikutajat juoksivat tällaisessä kohdassa samoin sivu ajamisinoissaan, mutta kohta ne erehdyksensä huomaten ulvahtaisivat, pyörtäisivät ympyrän, löytäisivät kadonneet jäljet ja entinen uikutus jatkuisi, jos ei jo otus olisi siinä tavattavissa. — Suippohattuiset arolaiset ajoivat edelleen Joenkylään, kyselivät Huuhkan poikaa ja olivat neuvottomia. Joen talokolla erosivat he kahdeksi joukkoksi; toiset lähtivät palaamaan Raudun puoleisia teitä, toiset suuntautuivat Suvantoa pitkin, Lappilan kautta kulkevalle päätielle, mutta kummankin ryhmän ajo meni turhaksi. Päivän laskeutuessa he palasivat hoviin, kypsiksi ajetuin hevosin ja hyyteisin parroin, lukien tsorttia tapaamatta jääneelle Huuhkan pojalle.

— Tenikka itse tunsu suurta pettymystä, kiroili ja moitti kasakoi-taan ja käski heidän olla valmiina huomis-aamun hämärissä uusiin ajoihin.

Martti lepuutti hetkisen hevos-taan.

— Minun pitäisi palata, palata koti-in— sanoi tyttö hiljaisiin ääniin Martille.

— Jos et pidä minusta, niin las-ken sinut menemään. Minä lähden viemään sinut hevosella kotiin, läh-den viemään vaikka hoviin Tenikan luo ja sanon sille: "Tässä on tyttö!" Tahdotko? En aio sinua kuljetella väkisin kuin moisnekka.

Pojan puhelu tytölle oli tyynen-hillittyä, rauhallista.

— Älä suutu, Martti, lausui Lilla vielä hiljemmin. — Minä pidän si-nusta. Olen ajatellut sinua, Martti, jo pitkät ajat, mutta nyt rakastan. Älä jätä minua!

Tällöin, siinä tyynen lumisen met-sän suojuksessa, talvikirkkaan päi-

vän oksaikolla kimmeltäessä, tapa-sivat tytön ja pojan huulet toisensa yhtyen sulokkaaseen, ensimmäiseen suuteleoon!

— Ehtän jätä minua? kysäisi Lil-la.

— Olethan sinä nähnyt, etten jä-tä!

Tieltä alkoi kuulua liikettä, ka-vioitten narskuntaa ja jalaksen ki-tinää.

— Kuulehan! Ketä tulee?

— Katsotaan lähempää jos olisi-vat tunnettuja, tuumii Martti kii-rehtien lähemmäksi tietä ja aset-tuen pilloon, katsellakseen tulijoita. Siinä matkasi jono tuntemiamme rahdin ajajia. Ensimmäisenä ajeli Häkkyrä ketkuttaen pienellä hevo-sellaan ja sitten toiset miehet, vii-meisenä kärjekäs, huoleton Kärppä. Tämän jälkimmäisen kanssa olisi Martti mielellään antautunut pu-heisiin, pyytääkseen Kärppää val-mistelevaan asiaa Joenkylässä ja käskeäkseen antamaan kotolaisille selvitystä asian kulusta. Poika ei kuitenkaan uskaltanut itseään il-maista, kun pelkäsi toisten huomaa-van hänet. Matkueen mentyä ohi, palasi tarkkailija reelleen, sanoen tytölle:

— Nyt pitää lähteä ajamaan tiet-tömälle tielle. Maantielle emme us-kalla kääntää, metsätien pää on täs-sä, siksi täytyy kahluuttaa umpea ja joutua ennen yöpakkasta Joenky-lään.

Niin sanoen alkoi Martti uhittaa hevostaan umpilumeen ottaen maantienmukaisen suunnan ja aja-en vain niin etäällä metsässä, että ajetun tien kohdalla oleva metsän latvain aukeama hyvin erottui. Kul-ku oli kylläkin hidasta ja oksain latvat tiheämmissä paikoissa sil-miin hipuvia, mutta matka oli kui-tenkin turvattua. Elivät älynneet si-nä kasakat, eviätkä muut kulkijat. Jos milloin kuului edestä puunhak-kaajan kalkinta, käänsi Martti kau-emmaksi. Olisi voinut olla matka vapaaehtoisena kulkuna vaikeam-

Vuosia täyttäneitä

75 vuotta täytti 8.6.1979 Hannes Simeon Jortikka ja hänen vai-monsa Iida Jortikka os Naskali täytti 70 vuotta 20.6.1979 Vamma-lassa. Heidän entinen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakkala. Vaimon kak-soisveli Viljo N a s k a l i täytti myös 70 vuotta 20.6.1979 Heinolan kir-konkylässä. Hänen entinen kotiky-länsä oli Sakkolan Lapinlahti.

75 vuotta täytti 7.5.1979 Toivo Myllö kotonaan Hattulan Iamos-sa. Hän on syntynyt Antreassa ja kotikylä Sakkolassa oli Hovinkylä.

60 vuotta täytti 28.4.1979 talous-neuvos Aapro Kurikka Varpais-

järvellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Karhola.

50 vuotta täytti 2.7.1979 Olavi Nuora Lempäälän Moisiossa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakko-lan Petäjäjärvi.

paakin, mutta vaaran uhkaamana, rakastamaansa tyttöä suojaan saa-tellen ei poika nurissut matkan han-kaluutta, hänestä tämä tuntui mel-kein nautinnolta. Hän oli valmis miltei hyräilemään kuten eilisellä kyläilymatkallaan.

Kiviniemen kasarmilaisten juhla Parolassa

Helluntaina kello 12 Parolan va-ruskunnassa tapasimme silloiset Kiviniemen Kasarmilan nuoret lä-hes 40-vuoden jälkeen.

Voi sitä riemua! Onks tää totta? Oot sie se ja se?

Kuka tuli yksin, kuka vaimoineen, kuka miehineen, kuka vanhempineen, kuka sisarineen.

Eipä alkuohjelmasta tahtonut ai-kataulun puitteissa tulla mitään. Suut kävivät kuin rokkapadat "hil-jaisuutta"-pyynnöstä huolimatta. Pääsimmhän sentään alkuun. Pa-talj. koment. Pekka Kurenmaa ter-vehtiessä ensin pataljoonan puo-lesta, toivotti Uosukaisen Urho kaikki tervetulleeksi. Sedät, se tar-koittaa kapteenit evp Aapo Repo ja S V Nieminen selostivat huumorilla höystettynä Kiviniemen varuskun-nan historiaa ja hetken hiljaisuudella muistelimme joukostamme poistuneita.

Sotilaskodista lähdimme katso-maan koment. Kurenmaan selosta-maa filmiesitystä Suomen puolus-tusvoimista. Filmin jälkeen näim-mekin oikein käytännössä kuinka taitavasti pojat homansa osasivat.

Entä se kasarmimajoitus? Tulivat ne entiset pikku-lotta-ajat mieleen, kun Petäjäjärven emäntäkoululla lei-reillä kesäisin käytiin.

Kiitos kovasti sotapojille, kun luovutitte meille yhdeksi yöksi pe-tinne! Olisipa tullut vaikeuksia saa-da se peti yhtä tiukkaan kuntoon. Niin oli kuin tiiliskivi. Kehua kan-nattaa myös varuskunnassa nautit-tua kenttäateriaa. Kyllä nälkä lähti!

Iltajuhla Hämeenlinnan Suomen-kasarmin ups.kerholla olkoonkin oma lukunsa. Siellä illallisen jäl-keen evl Pentti Lyly esitti Hämeen-linnan varuskuntaa. Pikku-lottien Aino-tätiä, rouva Aino Repoa muis-tettiin kukkasin ja 40-vuoden jäl-

keen olikin paikallaan kertoa kuka kukin on. Sitten tulikin komennus everstil. Virintieltä: Kaikki myös mukana olevat kiviniemeläiset up-seerit ja aliupseerit lavalle mikro-fonin eteen kertomaan kuinka he Kiviniemeen joutuivat!

Eikä puuttunut valokuvanäytte-lystäkään katsojia. Sieltäkin moni löysi itsensä.

Niin ensimmäisen päivän ilta me-nikin rattoisasti muisteloitten, arpa-jaisten, tanssin ja seurustelun mer-keissä. Vielä valittiin yhteyshenkilöt eri puolilla Suomea asuvista kivi-niemeläisistä. Ehdotettiin Palo-opis-tojohtaja Saksan suulla kokoontu-mista Espoossa 1981.

Ihan kristilliseen aikaan saavuime majapaikkaamme nukkumaan ollaksemme pirteitä kenttäamiai-sella klo 8. Sieltä lähdimme Ahve-niston sankarihaudalle, missä juh-lan seppeleen laskivat: Aapo Repo, Aili Hellsten ja Erkki Suonsalo. Kenttärovasti Uuno Hatsalo piti kauniin, muistettavan puheen, jon-ka jälkeen lauloimme: — Jumala ompi linnamme.

Sankarihaudalta jatkoimme mat-kaa Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Siellä Isänmaan-virren jälkeen puhui rovasti A Mik-

kola. Myös Karjalaispatsaalle las-kettiin seppäle.

Ohjelmassa seurasi vielä kierto-ajelu. Näimme Hämeenlinnan, Hat-tulan vanhan tiilestä tehdyn kirkon, Panssarimuseon jne.

Viimeinen etappimme oli Suvi-pielisellä res.aliups. maja. Siellä odotti komea ruokapöytä retkeili-jöitä, eikä tarvinnut kahdesti syö-mään käskää.

Vielä oli kuuma sauna ja sauna-kahvit komeine täytekalakuineen ja ennen kaikkea iloiset, tyytyväiset osallistujat. Aurinko hymyili kans-samme koko kauniin helluntain.

Mitä parempaa voisimmekaan enään toivoa?

Toivoa, että saisimme vielä tavata kuten haaveilemme, kolmen vuoden päästä. Ja vielä hatunnosto järjestä-jille, sillä heille ei yksi kiitos riitä-kään!

Tavataan!

Viola

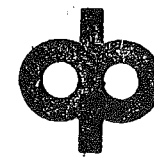
Agrologiksi on tänä keväänä val-mistunut Mustialassa Anja Tan-nermäki Saarijärveltä. Hänen vanhempansa ovat Laina os. Nuora ja Veikko Tannermäki. Äidin enti-nen kotikylä on Sakkolan Petäjäjärvi.

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

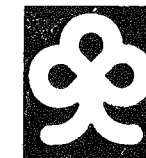
Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvoo - palvelee

LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

Eila Rökkönen
Koivulantie 11
33800 TRE 80

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1980
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 30 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyp-
pö, Helmi Uosukainen, Uu-
no Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.